

представників важливих і важких професій, передають захоплення, підкреслюють особливе враження від витворів людського розуму чи рук, акцентують провідні ділянки сфери матеріального виробництва.

Беручи участь у реалізації комунікативно-прагматичного, функціонально-стилістичного завдання газетного повідомлення, перифраза служить і активним, дієвим засобом створення його функціональної перспективи, як загальної, так і окремої. Причому структурні типи цієї перспективи найщільніше пов'язані з жанровою своєрідністю газетної статті і з комунікативною інтенцією повідомлення.

1. *Алефіренко М.Ф.* Питання лінгвістичного аналізу внутрішньої структури компаративних фразеологізмів /

М.Ф. Алефіренко // Мовознавство. – 1977. – № 5. – С. 75-82. 2. *Комарова С.И.* Роль перифрази в створенні функціональної перспективи газетно-публицистического высказывания / *С.И. Комарова // Синтаксис речевых единиц в современном русском языке: сб. науч. тр. [редкол.: И.И. Меньшиков (отв. ред.)]. – Днепропетровск: ДГУ, 1992. – С. 43-49.* 3. *Регушевський С.С.* Перифрази в українській мові / *С.С. Регушевський // Українська мова і література в школі. – 1984. – № 4. – С. 41-42.*

Перелік умовних скорочень:

ВК – Вечірній Київ – газета; **ГПУ** – Газета по-українськи – газета; **КС** – Кримська світлиця – газета; **ЛУ** – Літературна Україна – газета; **Березіль** – журнал; **Вітчизна** – журнал; **Дзвін** – журнал; **Дніпро** – журнал; **Хортиця** – журнал

Оксана Мокляк

Фігури мовлення як інтенсифікатори емоційності ніжних іменувань

У статті здійснено детальний аналіз фігур мовлення як синтаксичних інтенсифікаторів чуттєвості ніжних номінацій.

The article reveals detailed analyses of the figures of the speech as syntactical intensifiers of emotionality of affectionate nominations.

Грунтовне вивчення природи ніжних номінацій передбачає розгляд синтаксичних засобів вираження їх емоційності, зазначені інтенсифікатори становлять **об'єкт** наукової розвідки. Важливими засобами посилення чуттєвості ніжних звертань є такі фігури: інверсія, повтор, градація, парцеляція, саме вони є **предметом** цієї статті. Варто зауважити, що вказана проблема лишається поза увагою лінгвістів. Ніжні іменування згадуються лише принагідно в контексті аналізу синтаксичних засобів посилення емоційності звертань взагалі (Н. Ф. Баландіна, С. К. Богдан, Л. Ю. Максимов, А. Б. Черняєва, К. Ф. Шульжук). Тож зазначене питання потребує детального висвітлення.

Метою наукового дослідження є комплексний аналіз фігур мовлення як синтаксичних засобів вираження чуттєвості ніжних номінацій. Мета передбачає розв'язання таких **завдань**: виокремлення основних фігур, котрі використовують комуніканти, вживаючи ніжні звертання; з'ясування частини мовного вираження вказаних форм; розкриття ролі фігур мовлення як інтенсифікаторів емоційності ніжних іменувань.

Експресивні синтаксичні форми значно збільшують прагматичний потенціал висловлень порівняно з рівнем, досягнутим лексичними значеннями елементів, котрі наповнюють ці синтаксичні форми [4, с. 3]. На думку В. Г. Адмоні, «вив'яз різноманітних почуттів має переважно лексичне вираження, а граматичними засобами репрезентується саме різниця в силі емоційності...» [1, с. 15]. Отже, інтенсифікація

емоційності ніжних звертань за допомогою стилістичних фігур є очевидною.

1. Комуніканти під час вживання ніжних іменувань з усіх експресивних засобів найчастіше використовують **інверсію**. Інверсія – зміна звичайного прямого чи зворотного порядку слів у реченні на стилістично маркований [14, с. 221]. Традиційною є думка, що саме те слово набуває особливої значущості, яке змінює свою усталену позицію. Щодо ніжних номінацій, то чуттєво виражається кожен їх компонент. Інверсоване звертання мимоволі привертає й затримує на собі більше уваги адресата завдяки своїй незвичності, ніж іменування з прямим порядком слів. Порівняємо: – *Рости, рости, розвивайся, мій розжевий цвіте! Будь красива, багата, слава.* (Ткачук О. С. «Назустріч волі») й – *Доню моя, доню моя, Цвіте мій розжевий!* (Шевченко Т. Г. «Катерина»); – *Красо моя, квіточко моя, цвіте мій розжевий!* (Кропивницький Л. М. «Джигун»).

Розглянемо інверсовані елементи ніжних іменувань.

1.1. **Інверсовані означення.** Хоча для української мови характерним є вільний порядок слів, проте природнішим вважають «розміщення означень перед словом, до якого вони відносяться. Зворотний порядок їх сприймається як інверсія» [6, с. 226].

Інверсовані означення ніжних іменувань виражені:

а) прикметником: у двокомпонентних структурах (– *Чого злякалась, пташко полохлива? Кочерга І. А. «Свічине весілля»; –*

Соколи ясні! Ні кроку назад! Тільки – вперед! Скинемо ханських псів униз! Малик В. «Князь Ігор») або в трикомпонентних (Гая. *Поцілуй же мене, мій соколе ясний, орле мій сизокрилий!* Назар. *О моя радість, мій сон чарівний!* Шевченко Т. Г. «Назар Стодоля»). Зрідка трапляються випадки інверсованих відокремлених означень, які суттєво посилюють емоційність звертання (*Ой Петре, мій рідний, рученька біла, явірکو, зелений! На кого ж ти нас покидаєш? Стельмах М. П. «Дванадцять хвилин»; Моя ти радість, біль і таємниця, і джерело, цілюще і святе, з якого п'ю й не можу я напитись. Дейнека Л. К. «Себе присвячую тобі»). В іменних словосполученнях інверсований прикметник може займати інтерпозицію (*Ти – краплиночка чиста роси. Дейнека Л. К. «Моє серце любов'ю горить») або ж постпозицію, утворюючи таким чином конструкцію з дистантним розташуванням означуваного слова та означення (Моє ти сонце в небі золоте. Дейнека Л. К. «Себе присвячую тобі»).**

б) присвійним займенником, який поєднується з іменником чи субстантивованим прикметником (*– Щасття моє! – обвила руками. – Куди скажеш, туди піду з тобою. Стельмах М. П. «Велика рідня»; – Милий мій... Як мені хороше з тобою! Шиян А. І. «Гроза»). Варто зауважити, що такі інверсовані структури вживаються частіше, ніж відповідні ніжні звертання з прямим порядком розташування компонентів. Отже, комуніканти, можливо, самі того не усвідомлюючи, хочуть посилити емоційний вплив ніжних іменувань на адресата.*

в) присвійним займенником та прикметником. *Золото моє дороге! Як я буду жити без тебе, як завезе тебе Густав десь далеко? Нечуй-Левицький І. С. «Старосвітські батюшки та матушки»; Ну, квіточки мої рожеві, пери ніж сядем за вечерю, помолимось господві. Кропивницький М. Л. «Івасик-Телесик»). Два інверсовані компоненти надають таким ніжним іменуванням особливої виразності та чуттєвості. Зауважимо, що зазвичай використовують структуру з таким розміщенням її компонентів: іменник + займенник + прикметник, а моделі з прикметником в інтерпозиції майже не вживаються, можливо, причиною цього є надмірний вияв інверсії (постпозитивні означення стосовно іменника + інверсований займенник щодо прикметника).*

1.2. **Інверсоване присвійно-особове сполучення** займає постпозицію щодо основного компонента (іменника, субстантивованого прикметника) ніжного іменування, при цьому особовий займенник передує присвійному (*І Прохор знову пригортає до самого серця свою Ликеру, і знову шепоче, як молитву: – Рідна ти моя! Чумак Р. М. «Три шляхи»). Інверсія присвійно-особової сполуки індивідуалізує, емоційно увиразнює звертання, надає йому особливого інтимного звучання.*

До інверсованих структур В. С. Ільїн зараховує також звертальні конструкції типу *моя ти любо, мій ти друже* [10, с. 42] із присвійно-особовим сполученням у препозиції. Можливо, це зумовлено тим, що подібні конструкції тяжіють до предикації, можна умовно виокремити і підмет, і присудок (*ти – підмет, моя люба – присудок*), а, як відомо, у реченнях з прямим порядком підмет займає перше місце. Отже, інверсію спостерігаємо між компонентами присвійно-особового сполучення (*– Як ся маємо, Ірусю? Моє ти серденько! О, ти виглядаєш чудово!* Підмогильний В. П. «Невеличка драма»).

1. **Повтор.** У широкому розумінні сутність повтору полягає у дво- або кількарізному використанні в межах контексту в певній послідовності тотожних чи подібних (як у формальному, так і в семантичному аспектах) звуків, слів або їх частин, синтаксичних конструкцій, ужитих компактно або дистантно для досягнення відповідного виражального чи виражально-зображуваного ефекту [14, с. 496]. У вузькому розумінні дана фігура охоплює одиниці одного мовного рівня. Парадигма фігур експресивного синтаксису не обмежується конструкціями власне-синтаксичного рівня, включаючи в себе й одиниці, співвідносні з іншими ярусами мовної системи [9, с. 10]. До таких одиниць належить лексичний повтор, який для ніжних іменувань є найбільш характерним.

Одне із завдань повтору, як зазначає Н. Т. Головкина, полягає в особливому посиленому впливові емоційного характеру на адресата [7, с. 3]. В. І. Аннушкін з-поміж інших функцій зазначеної стилістичної фігури також виокремлює функцію підвищення емоційного впливу [2, с. 88]. Розділяючи точку зору вчених, зауважимо, що дана функція повтору яскраво представлена саме у вживанні ніжних номінацій. Засобом індивідуалізації звертань-характеризацій вважає цю фігуру Н. Ф. Баландіна. На думку Л. Ю. Максимова, повтор звертань репрезентує емоційне ставлення до адресата [12, с. 72].

Посилення емоційності залежить від кількості повторюваних іменувань у синтагматичному ряду. Загалом серед ніжних звертань переважає повторення двох компонентів. «Коли ж кратність наростає (три- і чотириразовий повтор), то посилюється й експресія повтору» [8, с. 13].

Повтор ніжних іменувань представлений

а) одиничними конструкціями:

– іменники (*Щасття ти моє! Щасття, доки й живу на світі! Олесь Гончар «Собор»);*

– субстантивовані прикметники (*Василу, вірю тобі! Від серця ти кажеш, я це бачу! Любий, любий! (Кидається на шю). Кропивницький М. Л. «Зайдиголова»). Оригінальним є вид повтору, у якому спостерігаємо збіг субстантивованого прикметника й прикметника у функції означення (*– Милий! Мій милий ладо, посланий мені богами й віднятий людьми на вічну муку. Шевчук В. А. «Велесич»).* Емоційно увиразнює*

висловлення така модель повтору: перший компонент, виражений словосполученням (субстантивованим прикметник + присвійний займенник), другий – повторюваним субстантивованим прикметником (– *Люба моя, люба...* Стельмах М. П. «Чотири броди»; *Уся її тендітна постать здригалася від плачу, шорсткі, ніжні пальці пробігали по бровах, щоках, чолу, куйовдили чуб. «Рідний мій! Рідний!»* – схлипувала вона. Мушкетик Ю. П. «Віхола»). Повторюючи не все словосполучення, а лише субстантивованим прикметник (головний семантичний елемент структури), мовець наголошує на своїх почуттях, ставленні до адресата, виділяє найважливіший компонент іменування;

– присвійні займенники, які повторюються як самостійні звертання (*Плачучи від щастя, Наталка припадала до Григорія і цілувала його в нестямі, вкладаючи все серце, яке так довго стримувала: – Мій!.. Мій!.. І шаліла в нападі безумної радості, невисловленої любові, безоглядної вірності. Багряний І. «Тигролови»*);

як означення (*Скажи ж, мій голубе, мій орле сизокрилий, скажи, моє серце!* Шевченко Т. Г. «Назар Стодоля»);

як комбіновані конструкції (*Колю, Колю, – раптом голосно зашепотіла Ксенька, – цілуй, цілуй, цілуй мене, бо пом... бо пом... бо помру... ой... – млосно знемагала вона. – Ой, мій милий, мій хороший, мій, мій, ой-ой-ой! Бери мене, Колю, заміж, бо за когось іншого віддамся...* Мацевич А. Ф. «Тойон Хара»).

Повторюючись, присвійний займенник створює особливу інтимну тональність спілкування, підкреслює близькість і довірливість мовця й адресата [17, с. 122];

– вигуки (*Меланка О любий мій... Свічка О зіронька ясна...* Кочерга І. А. «Свіччине весілля»);

б) поширеними структурами:

– присвійно-особове сполучення (*Мій ти солоденький, мій ти коханенький, – промовляла мати, обціловуючи його. – Щастячко ти моє дороженьке!* Околитенко Н. І. «Берег учораїшої ночі»);

– іменні словосполучення (– *Радість моя!* – він знову ринувся до обраниці, розставивши руки... У кімнаті Задедригуза на столі стояли пляшка шампанського і червонобокє яблука в кришталевій вазі. – О, ці яблука! – вигукнула Мар'яна. – Від них у жінок всі лиха. – *Радість моя, – швиденько втрутився Грицько Корнійович, – у Греції в давні часи яблуко було символом кохання, а не розладу.* Михайленко А. Г. «Новосілля з фортепіано»).

Найбільш частотним є повтор одиничних ніжних номінацій, спостерігаємо так звану економію мовних зусиль, тобто достатньо повторити однокомпонентне іменування, аби висловити своє ставлення до співрозмовника.

Серед видового різноманіття повторів для ніжних звертань характерними є такі:

– тотожний повтор, який полягає в повторенні однакових слів чи словосполучень (*Яровий. Ластівко, чуєте, ластівко... Пава. Ластівки вже у вирій полетіли. Яровий. Спасибі за інформацію. Стельмах М. П. «Золота метелиця»*);

– поєднання слів однієї тематичної групи. Наприклад, дана тематична група об'єднана гіперонімом *птахи* (*Паламар. Любий мій, отямся, це я, твоя Пава. Яровий. Паво, лебідонько, голубонько, качечко... повтори цю помилку. Паламар. (Знову цілує Ярового в праву щоку). Стельмах М. П. «Золота метелиця»; Таточку, голубчику, соколику, лебедиду! Матінко моя ріднесенька! Утінко моя, перепілочко, голубочко! Не погубляйте свого дитяти; дайте мені, бідненькій, ще на світі пожити! Не розлучайте мене з моїм Василечком! Квітка-Основ'яненко Г. Ф. «Маруся»*);

– уживання синонімів (– *Люба моя, кохана... рідна!* Ткачук О. С. «Назустріч волі»). Синонімічні відношення одиниць даного прикладу фіксує словник синонімів Л. М. Полюги: *дорогий* – (про почуття до людини) *милий, любий, рідний* [13, с. 77]; *коханий* – (той, якого кохають) *милий, любий*, розм. *любко* [13, с. 101]; *любий* – (який викликає любов) *дорогий, милий, жаданий, поет. ненаглядний*; [13, с. 109].

– варіювання компонентів чи одного з компонентів. Іноді комуніканти, щоб надати свіжості, оригінальності ніжним іменуванням, використовують частковий, або так званий «варіативний повтор» [16, с. 11], котрий простежуємо у зміні морфемної будови, позиції повторюваних одиниць, (*Степан. Не плач, моя зірочко, не завдавай ще більше жалю моєму серцеві! Ярина. Степаночку, без тебе й мене не стане на світі! Степан. Ярино! Люба моя, квіточко моя, зоре моя! Годі ж, годі ж плакати, моє серденько! Ярина. Може, й забудеш мене, Степаночку? Степан. Не забуду тебе, моя зоре, доки світ сонця! Не хочу й не зможу я тебе забути! Молись за мене, моя ти зоре!* Кропивницький М. Л. «Невольник»), використанні спільнокоренових слів (– *Ти для мене не квітка, а квітковість квітки, – обціловуючи Юлію, прошепотів Шульга. Загребельний П. А. «Юлія, або Запрошення до самовбивства»*), поширенні звертання новими елементами (*Щастя, гірке моє щастя... Ну, поглянь на мене. Невже ти така жорстока? Ти ж бачиш – я не можу без тебе. Письменна Л. М. «Палац без стін»; – Мій... мій рідний. Рідний до смерті.* Андріяшик Р. В. «Люди зі страху») тощо.

Ніжні іменування-повтори залежно від розміщення їх у тексті поділяються на дві групи: дистантні (*Бабусенько, голубонько, Серце моє, ненько! Скажи мені щирю правду – Де милий-серденько? ... Бабусенько, голубонько, Скажи, коли знаєш! Бо видає мене мати за старого заміж. Шевченко Т. Г. «Тополя»*) та контактні (*Милий, милий, коханий! Мушкетик Ю. М. «Вернися в дім свій»*). Досліджуючи повтори

взагалі, Т. В. Жук зазначає: «Дистантний і контактний повтори виявляють неоднаковий ступінь експресивності. У випадку контактного розташування одиниць помітно наростає експресивність» [8, с. 13].

Іноді повтор ніжного іменування є просто особливістю мовлення адресанта, зазвичай певну одиницю він використовує у звертаннях до всіх.

– *Слухаю тебе, голубчику мій, слухаю, – сказав лагідно полковник, оглядаючи Тереня. – Добра виправка, молодчина! – Рад старатися, ваше високоблагородіє, – жваво відповів юнак, викликаючи ще більшу прихильність до себе з боку полковника. – Яке прохання в тебе, голубчику мій, говори сміливіше.* І тут же називає так само іншого адресата: *Полковник, намагаючись підвестися, відчув, як чийсь сильні руки люб'язно взяли його за лікоть, підіймаючи огрядне й обважніле від хмелю тіло. – Дякую, голубчику мій, дякую, – полковник уважно оглянув бравого офіцера. – Щось я тебе не пригадую. – Прапорищик Безсалий! (Шиян А. І. «Гроза»).*

Особливу роль відіграє повтор іменувань у спілкуванні близьких людей (– *Добрий день, маковий цвіт! – Добрий день, Назаре. Не забудь, коли назвав мене вперше цим іменем, спасибі тобі. Ось доля й звела знову нас, це й родичами будемо. – Спасибі, Віро, спасибі, маковий цвіте, моє перше кохання. Павленко Л. О. «Біла лілея»*). Такі стереотипи М. О. Кронгауз називає «стандартною формою паролю, який означає: *це я, ти можеш мене впізнати по тому, як я звертаюсь до тебе*» [11, с. 133].

Цікавим є творення повтору двома співрозмовниками, ніжні іменування в репліці-акції дзеркально відображено в репліці-реакції, при цьому помітною є особлива емоційна напруга комунікантів, бажання висловити однаковий спалах почуттів, адресат ідентифікує себе з мовцем.

Падають в обійми.

Чоловік Моя!

Дівчина Мій!

Чоловік Улюблена!

Дівчина Улюблений! (Олександр Олесь «Трагедія серця»);

– *Любий... Найкращий...*

– *Це ти найкраща (Стельмах М. П. «Чотири броди»).*

2. **Градація.** Іноді ніжне іменування стає єдиним засобом вираження почуттів мовця, замінюючи все висловлення (– *Ангеле мій, – вимовила вона тихо і зітхнула. Нанійв П. І. «Тричі продана»;* – *Люба... – Схвильовано видихав слова на її гарячі вуста. Степанюк М. І. «Накувала зозуля»*). Незаперечним є високий заряд емоційності таких мовленнєвих актів. Однак значно посилює чуттєвість ніжних іменувань емфатичне їх нанизання (*Олю, серце, рибонько моя, пташечко моя! Кропивницький М. Л. «Підгоряни»*), особливо ж коли йдеться про градацію, яка полягає в розташуванні послідовно нагромаджуваних...

однотипних компонентів в напрямі поступового наростання, посилення інтенсивності їх значення, а частіше – просто емоційно-експресивної характеристики всього висловлення [14, с. 757]. Одночасно з посиленням значення градаційних іменувань, збільшується також враження, яке справляють ці одиниці на адресата. Градація звертань створює яскраво виражені прагматичні контексти, серед усіх засобів даний прийом найкраще зреалізовує саме функцію інтенсифікації емоційності ніжних іменувань.

Градація ніжних звертань представлена:

а) іменниками (*Життя моє, радість моя, моє ти щастя! Карпенко-Карий І. К. «Житейське море»*);

б) субстантивованими прикметниками (*Павочко, дорога, рідна, золота і ще краща. Спасибі, що приїхали. Стельмах М. П. «Золота метелиця»;* – *Приїхав, я знала, що ти приїдеш! – Вона то цілувала його, то, відкинувши голову назад, заглядала в очі. – Любий мій, дорогий, золотий. Мушкетер Ю. М. «Гайдамаки»*);

в) комбінованими структурами (термін за А. Б. Черняєвою), що поєднують іменники, субстантивовані прикметники, іменні словосполучення (*Молодь (входячи). Непорівнянна! Пишна! Богине наша! Браво!! (Аплодують.) Лучицька (розчулено). Дякую, дякую, мої любі! Спасибі, голубята, за щирість! Старицький М. П. «Талан»;* *Розумію, голубко! Сонечко ти моє ясне, ти світ моїх очей, ти пал душі моєї! Кропивницький М. Л. «Чайковський, або Олексій Попович»*).

Крім інтенсифікації емоційності, градація може передавати афективний стан мовця. Приміром, у даному прикладі продемонстровано стан сильної емоційної напруги (пристрасть), який проілюстровано вживанням самих іменувань, а також виразними коментарями до них (*Його голос ірзав верхами і долинами, та біг лісами у село, та давав знати, що старий війт при молодій газдині охотюю палає. – Ти моя бідашечко, ти моя горличко, ти моя ярчко біла! Задушу ті, моя пташечко, роздавлю ті, моя малиночко, вип'ю тебе, моя керничко у білім камені! Черемшина М. «За мачуху молоденьку»*).

Як зазначає А. Б. Черняєва, за допомогою прийому градації мовцеві вдається передати інтенсивність своїх почуттів, внутрішніх інтенцій стосовно адресата, певне сприйняття особистості співрозмовника, що посилює вплив звертання на адресата [17, с. 127].

3. **Парцеляція** – спосіб оформлення єдиної синтаксичної одиниці кількома комунікативними одиницями. До опорного речення після розділової паузи додається одна або кілька інтонаційно-смыслових одиниць [14, с. 461]. Основною причиною парцеляції є не тенденція до скорочення довжини речення або до економії мовних знаків, а комунікативні вимоги, а саме: необхідність мар-

кування семантики певних компонентів речення або відношень між ними [15, с. 7].

Серед ніжних іменувань виокремлюємо такі різновиди парцеляції (за основу беремо класифікацію парцельованих звертань А. Б. Черняєвої, яка виокремлює парцельовані означення, прикладки, однорідні сурядні ряди, виражені іменниками з присвійним займенником *мій*, комбіновані конструкції, при цьому дещо видозмінюємо її відповідно до специфіки ніжних іменувань):

а) парцеляти виступають відокремленими означеннями стосовно головного компонента звертання (– *Ягідко моя! наливная!.. – Він припав до неї, до її теплового лона. Панас Мирний «Повія»*). Виділення компонента висловлення визначається як актуалізація. Завдяки актуалізації компонент тексту набуває особливої інформативної та емоційної значущості [16, с. 9];

б) парцельовані конструкції, що утворюють однорідні «сурядні» ряди ніжних іменувань (– *Мій милий... Мій єдиний... Мій хороший... – повторювала дівчина. Мацевич А. Ф. «Тойон Хара»; Доле моя! Щастя моє! – пригортаючи міцно до себе Галю, шептав він увечері. Панас Мирний «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»*);

в) комбіновані структури, які поєднують різні за частиномовною приналежністю іменування (*Моя голубко! Славна, дорога, люба! Олександр Олесь «При світлі ватри»; – Золоте моє... Сонячне... Весняне... Ярунчику мій... – заговорив він, відчуваючи на її обличчі свій гарячий шепіт. – Я кохаю тебе... Захарченко В. «Пий воду з криниці своєї»*).

Парцельовані ніжні іменування використовують для вираження гарячих почуттів. Такі звертання сприяють смисловій вагомості кожного парцелята та виразності синтаксичної конструкції загалом [17, с. 65]. Зауважимо, що чуттєвість номінацій підкреслюють також розділові знаки між ними: знак оклику та три крапки.

Усі зазначені засоби інтенсифікації емоційності ніжних іменувань (інверсія, повтор, градація, парцеляція) зрідка функціонують у «чистому» вигляді, здебільшого вони поєднуються між собою, надаючи таким чином звертанням особливої чуттєвої виразності та неповторності. Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо в аналізі інших синтаксичних засобів посилення емоційності ніжних номінацій, зокрема синтаксичної позиції зазначених одиниць.

язика / В. Г. Адмони. – Л., 1973. 2. *Аннушкин В. И.* Повтор как ораторский прием и средство построения стилистической фигуры в устной научной речи / В. И. Аннушкин // Современная русская устная научная речь. – Т. 3. – М., 1995. – С. 64-89. 3. *Баландина Н. Ф.* Функції і значення чеських прагматичних кліше в комунікативному контексті : монографія / Н. Ф. Баландина. – К. : АСМІ, 2002. – 332 с. 4. *Береговская Э. М.* Очерки по экспрессивному синтаксису / Э. М. Береговская. – М. : Рохос, 2004. – 180 с. 5. *Богдан С. К.* Мовний етикет українців : традиції і сучасність / С. К. Богдан. – К. : Рідна мова, 1998. – 475 с. 6. *Галич О. А.* Теорія літератури : підручник / О. А. Галич, В. М. Назарець, Є. М. Васильєв. – 4-ге вид. – К. : Либідь, 2008. – 488 с. 7. *Головкина Н. Т.* Повтор как стилистическое средство в различных видах и жанрах речи: автореф. дис. на соискание ученой степени канд. филол. наук : спец. 10.02.01 «Русский язык» / Н. Т. Головкина. – М., 1964. – 16 с. 8. *Жук Т. В.* Лексичний та синтаксичний повтор в українській народній творчості (на матеріалі українських народних казок): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / Т. В. Жук. – К., 2005. – 21 с. 9. *Івкова Н. М.* Фігури експресивного синтаксису в сучасній публіцистичній літературі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / Н. М. Івкова. – Харків, 2007. – 22 с. 10. *Ільїн В. С.* Мова творів Т. Г. Шевченка : посібник для студентів-заочників педінститутів / В. С. Ільїн. – К., 1957. – 69 с. 11. *Кронгауз М. А.* Обращение как способ моделирования коммуникативного пространства / М. А. Кронгауз // Логический анализ языка. Образ человека в культуре и языке / Отв. ред. Н. Д. Арутюнова. – М., 1999. – С. 124-134. 12. *Максимов Л. Ю.* Обращение в стихотворной речи / Л. Ю. Максимов // Современный русский язык (синтаксис и морфология): Уч. зап. МГПИ. – М., 1965. – С. 66-88. 13. *Полюга Л. М.* Словник синонімів української мови / Л. М. Полюга. – К. : Довіра, 2001. – 477 с. 14. *Українська мова : енциклопедія* / Редкол.: В. М. Русанівський, О. О. Тараненко, М. П. Зяблюк та ін. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Вид-во «Укр. енцикл.» імені М. П. Бажана, 2004. – 824 с. 15. *Федонюк В. Є.* Парцеляція в сучасній чеській літературній мові : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.03 «Слов'янські мови» / В. Є. Федонюк. – К., 2001. – 17 с. 16. *Чернець А. М.* Членовані структури в поезії М. І. Цветаєвої: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.02 «Російська мова» / А. М. Чернець. – Харків, 2002. – 16 с. 17. *Черняєва А. Б.* Функционирование обращения в дружеском письме творческой интеллигенции конца XIX – первой четверти XX века : Дис. на соискание ученой степени канд. филол. наук : спец. 10.02.01 «Русский язык» / А. Б. Черняева. – С.-Петербург, 2008. – 187 с. 18. *Шульжук К. Ф.* Звертання в українських народних піснях / К. Ф. Шульжук // Мовознавство. – 1968. – № 6. – С. 69-73.